

مباحث مدیریت دولتی

نویسندگان

حسن دانائی فرد

عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

سیدمهدی الوانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

تهران ۱۳۹۰

سرشناسه : داتانی فرد حسن، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور : مباحث مدیریت دولتی / نویسندگان: حسن داتانی فرد سیدمهدی الوانی.
مشخصات نشر : تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۱-۲۳۰-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه
یادداشت : نمایه
موضوع : علوم اداری
موضوع : مدیریت
موضوع : سازمان های دولتی -- مدیریت
شناسه افزوده : الوانی، سید مهدی، ۱۳۲۳-
شناسه افزوده : شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
ردمبندی کنگره : ۱۳۵۸: JF ۱۳۹۰: ۱۲۵۲
ردمبندی دیوبنی : ۳۵۱:
شماره کتابشناسی ملی : ۲۲۹۴۴۵۷

مباحث مدیریت دولتی
نویسندگان: حسن داتانی فرد و سیدمهدی الوانی
چاپ نخست: ۱۳۹۰؛ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
حروفچینی و آماده سازی: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
لیتوگرافی: موج؛ چاپ: شیرین؛ صحافی: مهرآیین
حق چاپ محفوظ است.

شرکت انتشارات علمی و فرهنگی

○ اداره مرکزی: خیابان آفریقا، چهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان، پلاک ۲۵، کدپستی:

۸۸۷۷۲۵۷۷، صندوق پستی: ۹۶۲۷-۱۵۸۷۵، تلفن: ۷۰-۸۸۷۷۲۵۶۹، فاکس: ۸۸۷۷۲۵۷۷

www.elmifarahangl.ir

info@elmifarahangl.ir آدرس اینترنتی:

○ مرکز بخش: شرکت بازرگانی کتاب گستر، خیابان آفریقا، بین بلوار ناهید و گلشهر، کوچه گلناب

پلاک ۷۲، کدپستی: ۱۹۱۵۶۷۳۴۸۳، تلفن: ۴۳-۲۲۱۴۰-۲۲، تلفکس: ۲۲۰۵۰۳۲۶

www.ketabgostar.com

info@ketabgostar.com آدرس اینترنتی:

○ فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه روی در اصلی دانشگاه تهران، تلفن: ۷۸۶-۶۶۴۰۰

فهرست مطالب

پیشگفتار بازده

بخش اول: مسائل درون سازمانی بخش دولتی

فصل یکم: اندازه دولت	۳
مقدمه	۳
دیدگاه اول: تشکیلات به مثابه ابزار کنترل	۶
دیدگاه دوم: غلبه تصدیگری دولت بر وظایف اصلی آن	۱۲
دیدگاه سوم: وظیفه‌ای بودن ساختار کلان دولت و بخشی کردن نگرش‌ها	۱۵
آدام اسمیت	۱۵
نتیجه‌گیری	۲۳
مآخذ	۲۴

فصل دوم: فرایندهای کاری در سازمان‌های دولتی	۲۵
مقدمه	۲۵
نگاهی اجمالی بر بازمهندسی فرایندهای کاری	۲۷
روش‌شناسی بازمهندسی فرایندهای کاری	۲۹
سازمان‌های دولتی و بازمهندسی فرایندهای کاری	۲۹
نکاتی برای اجرای موفق بازمهندسی فرایندهای کاری در سازمان‌های دولتی	۳۴
نتیجه‌گیری	۳۸
مآخذ	۳۸

فصل سوم: مدیریت مشارکتی در بخش دولتی	۴۵
مقدمه	۴۵
نگاهی اجمالی بر پدیده مشارکت	۴۷
پیش شرط‌های مشارکت	۴۸
پیش شرط‌های فردی	۴۸
پیش شرط‌های اجتماعی و سازمانی	۵۰
آیا مدیریت از مشارکت سوء استفاده می‌کند؟	۵۱
مدیریت مشارکتی: سرپوش نهادن بر ناتوانی مدیران	۵۲
مدیریت مشارکتی: راهکار سیاسی برای حفظ پست سازمانی	۵۳
مدیریت مشارکتی: راضی نگه داشتن کارکنان	۵۴
مدیریت مشارکتی: محملی برای گریز از مسئولیت	۵۶
مدیریت مشارکتی: ایجاد انتظارات بیجا در کارکنان	۵۷
نتیجه‌گیری	۵۷
مآخذ	۵۸
فصل چهارم: پاسخگویی در سازمان‌های دولتی	۶۱
مقدمه	۶۱
عوامل اصلی مؤثر بر ضرورت اصلاح بخش عمومی	۶۲
۱. بحران در بخش دولتی	۶۳
۲. چارچوب جدید ایدئولوژیک	۶۳
۳. اراده و قدرت سیاسی	۶۴
اصلاح مدیریت دولتی: عناصر اصلی	۶۵
۱. بازآرگرافی در مدیریت دولتی	۶۶
۲. پاسخگویی و اصلاح مدیریت در بخش عمومی	۶۶
۳. تأثیر فناوری اطلاعات رایانه‌ای بر پاسخگویی	۶۹
عوامل مؤثر بر پاسخگویی	۷۷
عوامل مؤثر بر منبع پاسخگویی	۷۹

۸۰	عوامل گیرنده پاسخ
۸۲	نگاهی به ایران
۸۵	نتیجه گیری
۸۸	مأخذ
۹۱	فصل پنجم: ارزیابی عملکرد بر مبنای مدیریت نتیجه گرا در بخش دولتی
۹۱	مقدمه
۹۲	نارسایی های ارزیابی عملکرد در مدیریت گرای
۹۹	ویژگی های الگوی مطلوب سنجش عملکرد سازمان های بخش دولتی
۱۰۱	نتیجه گیری
۱۰۲	مأخذ
۱۰۳	فصل ششم: فساد اداری
۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	نگاهی اجمالی به فساد اداری و کنترل آن
۱۰۶	نقش کلیدی فناوری اطلاعات در کاهش فساد اداری
۱۱۱	تأثیر فناوری بر کنترل فساد
۱۱۱	کشف و از بین بردن فساد اداری
۱۱۳	بی تأثیری فناوری بر فساد اداری
۱۱۳	عوامل مؤثر بر تأثیرگذاری فناوری اطلاعات بر فساد اداری
۱۱۳	وجود فناوری اطلاعات
۱۱۴	طرح نظام اطلاعاتی و تصمیم های مدیریت
۱۱۵	عوامل سازمانی و محیطی
۱۱۷	نتیجه گیری
۱۱۹	مأخذ
۱۲۳	فصل هفتم: کاغذبازی در بخش دولتی
۱۲۳	مقدمه
۱۲۴	منشأ کاغذبازی

ماهیت کاغذبازی	۱۲۵
علل کاغذبازی چیست؟	۱۲۶
کاغذبازی و قوانین	۱۲۷
کاغذبازی و مسئول بودن در برابر عموم	۱۲۹
کاغذبازی و رویه‌ها	۱۳۰
کاغذبازی و فرم‌ها	۱۳۲
آیا کاغذبازی را می‌توان کاهش داد؟	۱۳۳
نتیجه‌گیری	۱۳۶
مآخذ	۱۳۷

بخش دوم: رابطه بخش دولتی با جامعه

فصل هشتم: مدیریت دولتی و اعتماد عمومی	۱۴۱
مقدمه	۱۴۱
تعریف اعتماد عمومی	۱۴۲
دلایل عمومی افول اعتماد عمومی	۱۴۵
۱. افول جهان‌شمول اعتماد عمومی	۱۴۵
۲. تغییر اقتصاد	۱۴۷
۳. رهبری ضعیف	۱۴۷
۴. مبارزات منفی	۱۴۸
۵. منفعت‌طلبی مالی	۱۴۸
۶. عملکرد حزبی	۱۴۸
۷. عملکرد دولت	۱۴۸
۸. رسانه‌ها و مطبوعات	۱۴۹
اعتماد کارکردی و غیرکارکردی	۱۴۹
انواع اعتماد عمومی	۱۵۰
۱. اعتماد اعتباری	۱۵۰
۲. اعتماد متقابل	۱۵۲

۱۵۲	۳. اعتماد اجتماعی
۱۵۵	نکاتی دربارهٔ اعتمادسازی مدیران و شهروندان
۱۵۶	نتیجه‌گیری
۱۵۶	مآخذ
۱۶۳	فصل نهم: مشارکت عامهٔ مردم در خط مشی‌گذاری عمومی
۱۶۳	مقدمه
۱۶۴	دیدگاه‌های مختلف در زمینهٔ مشارکت عامه
۱۶۵	چارچوبی برای مشارکت مردم در خط مشی‌گذاری عمومی
۱۶۵	۱. هدف مشارکت
۱۶۹	۲. ماهیت موضوع در مشارکت
۱۷۱	رابطهٔ بین هدف و موضوع و سازوکارهای تحقق مشارکت
۱۷۳	نتیجه‌گیری
۱۷۴	مآخذ
۱۷۵	فصل دهم: مدیریت مسائل عمومی
۱۷۵	مقدمه
۱۷۶	مدیریت مسائل عمومی، بُعدی جدید در مدیریت
۱۷۹	مشکلات عمده در راه پذیرش و انجام مسئولیت اجتماعی
۱۸۲	نقش نظم‌دهندگی دولت در مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها
۱۸۶	مدیریت مسائل اجتماعی
۱۸۷	طراحی نظام مدیریت مسائل عمومی
۱۸۹	نتیجه‌گیری
۱۹۰	مآخذ
۱۹۱	فصل یازدهم: توسعهٔ سرمایهٔ اجتماعی
۱۹۱	نقش مدیریت در ایجاد و توسعهٔ سرمایهٔ اجتماعی

۱۹۱	 سرمایه اجتماعی چیست؟
۱۹۳	 نقش مدیران در ایجاد سرمایه اجتماعی
۱۹۹	 نتیجه گیری
۲۰۰	 مآخذ

بخش سوم: بخش دولتی و جهانی شدن

۲۰۳	 فصل دوازدهم: چالش های مدیریت دولتی در عصر جهانی شدن
۲۰۳	 مقدمه
۲۰۳	 مفهومی نو به نام جهانی شدن
۲۰۷	 جهانی شدن و دیدگاه های موافقان و مخالفان
۲۰۹	 مدیریت دولتی، اسیر سنت درون نگری
۲۰۹	 ایستایی شناختی و مقطع نگری
۲۱۱	 مدیریت دولتی و چالش های جهانی شدن
۲۱۶	 بحران های مدیریت دولتی و راه آورده های جهانی شدن
۲۲۰	 مدیریت دولتی، از درون نگری به سوی جهان نگری
۲۲۵	 نتیجه گیری
۲۲۶	 مآخذ

۲۲۹	 فصل سیزدهم: آینده مدیریت دولتی در عرصه جهانی شدن: تعامل یا انفعال؟
۲۲۹	 مقدمه
۲۳۰	 مدیریت دولتی و جهانی شدن
۲۳۱	 پیوستار برخورد های مدیریت دولتی با پدیده جهانی شدن
۲۳۸	 نتیجه گیری
۲۳۸	 مآخذ

۲۴۱	 فهرست اعلام
-----	-------------------

پیشگفتار

سازمان‌های دولتی بازوی دولت در اجرای خط مشی‌های عمومی کشورند. این سازمان‌ها برای اجرای خط مشی‌های کلان کشور باید در خود تحولاتی ایجاد کنند. بخشی از این تحولات صرفاً به درون دولت و سازمان‌های دولتی مربوط می‌شود، بخشی به رابطه سازمان‌های دولتی با جامعه و بخشی دیگر به رابطه بخش دولتی با جهان. این کتاب در سه بخش (۱) مسائل درون‌سازمانی بخش دولتی، (۲) رابطه بخش دولتی و جامعه، و (۳) بخش دولتی و جهانی شدن ارائه شده است.

بخش اول شامل هفت فصل است: فصل یکم به مبحث اندازه دولت به مثابه یکی از محورهای اصلی تحول در بخش دولتی می‌پردازد. فصل دوم درباره ضرورت اجتناب‌ناپذیر بازمهندسی فرایندهای کاری در سازمان‌های دولتی بحث می‌کند. فصل سوم نگاهی انتقادی به مدیریت مشارکتی در بخش دولتی می‌اندازد و آن را آسیب‌شناسی می‌کند. فصل چهارم به پاسخگویی در سازمان‌های دولتی اختصاص یافته و درباره نقش فناوری اطلاعات در ارتقای آن بحث می‌کند. در فصل پنجم ارزیابی عملکرد نتیجه‌گرا در سازمان‌های دولتی با نگاهی انتقادی بررسی و گفته می‌شود که این سازمان‌ها ویژگی‌های خاصی دارند

که نتیجه‌گرایی صرف با روح آن‌ها سازگار نیست. در فصل ششم به فساد اداری به‌مثابه یکی از معضلات بخش دولتی در پرتو نقش فناوری اطلاعات پرداخته می‌شود و فصل هفتم درباره پدیده کاسه‌بازی در سازمان‌های دولتی بحث می‌کند و ادعا می‌شود که رعایت قانون و مقررات برای حفظ منافع عامه در بخش دولتی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و بیماری فرهنگی به معنای دیوان‌سالاری نیست.

بخش دوم در چهار فصل ارائه می‌شود: فصل هشتم به مدیریت دولتی و اعتماد عمومی می‌پردازد؛ فصل نهم درباره مشارکت عامه در خط مشی‌گذاری عمومی بحث می‌کند؛ فصل دهم به مدیریت مسائل عمومی اختصاص دارد و در فصل یازدهم دغدغه‌های مدیریت دولتی ایران درباره توسعه سرمایه اجتماعی به بحث گذاشته می‌شود.

بخش سوم به تأثیر و تأثر متقابل بخش دولتی و جهانی شدن می‌پردازد و شامل دو فصل است: فصل دوازدهم به چالش‌های مدیریت دولتی در عصر جهانی شدن اختصاص دارد و فصل سیزدهم درباره تعامل یا انفعال مدیریت دولتی در رویارویی با جهانی شدن بحث می‌کند.

حسن دانائی فرد - سیدمهدی الوانی